

ΓΑΛΛΙΚΗ ΛΟΓΟΤΕΧΝΙΑ

ΤΟΥ HENRY BORDEAUX

Η ΜΗΤΕΡΑ ΙΩΑΚΕΙΜ

ΜΙΑ μέρα της αποκριάς, ύγρη και γκρίζα, η Σουζάννα Λωριέ, με την καρδιά φουσκωμένη, έπειτα από έναν καυγά με το φίλο της, μπήκε στην μικρή εκκλησία του Σαβινιού, όπου, εκείνη την ώρα, γινόταν κήρυγμα. Κι' έκει, για πρώτη φορά, ένοιωσε βαθειά μέσα στην καρδιά της τη λαχτάρα να γίνη κι' αυτή μια εύσεθης χριστιανή.

Ο ιερέυς — ένας νεαρός άββάς μελαχρινός, πολύ ώμορφος, — μίλησε για την κόλαση και πρό πάντων για τα βασανιστήρια που περιμένουν εκεί τους ακόλάστους ανθρώπους. Η φωτιά, τα σκοτάδια, οι διαβόλοι και τα αιώνια μαρτύρια, όλες αυτές η εικόνες αποτυπώθηκαν μέσα στο έλαφρό μυαλό της Σουζάννας, γιατί κι' αυτή την ίδια περίμεναν τα βασανιστήρια, για τα όποια μιλούσε ο άββάς.

Η Σουζάννα δεν εργαζόταν καθόλου. Ζούσε από τον έρωτα, συντηρούμενη από τον μικρό της Ζάκ — τον Ζάκ Μυρέρ, γραφέα του συμβολαιογράφου — τον οποίο άπατουσε λίγο μαζί με μερικούς άλλους! Ω! από ανάγκη το έκανε αυτό κι' όχι γιατί της άρεσαν: έπρεπε να τρώη, να ντύνεται, να πληρώνη νοϊκι κ' οι πόροι του Ζάκ της δεν ήσαν άνεξάντλητοι. Με δυο λόγια έκανε μια ζωή φριχτή, την πραγματική ζωή της άσωτείας που περιέγραφε ο άββάς.

Όταν το κήρυγμα τελείωσε, η Σουζάννα ώρμησε στο ιερό, και, πριν άκόμα ο ιερέυς θγάλη το πετραχήλι του, ρίχτηκε στα πόδια του.

Ο άββάς Σαντούρν άρχισε τότε να κατηχή αυτήν την άμαρτωλή ψυχή και σαν άνθρωπος που ξέρει ότι μια νύχτα έρωτος φθάνει για να έκμηδενίση κάθε πόθο μετανοίας, ώδήγησε το ίδιο θράδυ κιόλας τη Σουζάννα στο φιλανθρωπικό κατάστημα του Άγίου Φραγκίσκου, που άπείχε μερικά χιλιόμετρα από το Σαβινιού.

Αυτό το κατάστημα ήταν ένα άσυλο που το είχε ιδρύσει η ιδιωτική φιλανθρωπία για τα έγκυρα καταλειμμένα παιδάκια που δεν έχουν καμμιά ήθικη καθοδήγησι.

Λίγες ήλικιωμένες κυρίες βοηθούμενες και από μερικές νοσοκόμες το διεύθυναν και συνετηρείτο με τα εισοδήματα που του είχε αφήσει ο ιδρυτής του και από έράνους που έκαναν στα περίχωρα. Μά, παρ' όλα αυτά, δεν ήταν καθόλου πλούσιο. Η ανάγκες του μεγάλωναν από μέρα σε μέρα και τα εισοδήματά του δεν μεγάλωναν.

***

Η Σουζάννα Λωριέ παραδόθηκε στα χέρια της διευθυντήρας κ. Ζύτ. Έπί δυο μήνες δεν είχε καμμιά έπαφή με τους άλλους τροφίμους του ιδρύματος. Ζούσε στο παρεκκλήσιο, στο δωμάτιο του άββά Σαντούρν, ο οποίος την κατηχούσε, ή στην κάμαρη μιας γρηάς κυρίας νοσοκόμου, που της την είχαν δώσει για καθοδηγήτρια και ή οποία της διάβαζε ιερά βιβλία.

Η Σουζάννα ένοιωθε τον έαυτό της εύτυχημένο. Βέβαια, είχε κλάψει, όταν της έκοψαν τα ώραια της καστανά μαλλιά κι' όταν της φόρεσαν ένα μαύρο φόρεμα κι' ένα σκουφάκι άσπρο νοσοκόμου. Μά πολύ γρήγορα, ή γλυκειά και μελαγχολική θρησκευτική μυστικοπάθεια την κατέκτησε. Η γονυκλισίες, ή λατρεία του θεού μέσα στο παρεκκλήσιο, όπου μοσχοβολούσαν ή λαμπάδες, τη γοήτευαν. Γνώρισε τη γοητεία των έξομολογήσεων, αυτό το μυστικό ψιθύρισμα μ' έναν άνθρωπο που δεν φαίνεται. Συνήθισε στην τροφή του ιδρύματος, τη λιτή και κανονική, αυτή που έτρωγε άλλοτε σαλάτες, μήλα και γλυκύσμα-

τα. Έτσι πάχυνε. Η φροντίδα της ώμορφιάς της, σιγά-σιγά άρχισε να σβύνη στην καρδιά της. Παραμέλησε, έγκατέλειψε μια-μια τις φροντίδες που παρείχε άλλοτε στο κορμί της.

Αυτή η γαλήνια ζωή δεν βάστηξε δυστυχώς. Έπειτα από μερικές έδομάδες, ο άββάς Σαντούρν και ή κ. Ζύτ έκριναν τη νεόφυτη άρκετά έξυγνισμένη για να μπορη να ζή μαζί με τους άλλους. Άποφάσισαν να την κάνουν νοσοκόμο και την παρέδωσαν γι' αυτόν τον σκοπό σε μια γυναίκα που την άποκαλούσαν στο ίδρυμα: μητέρα Ιωακείμ.

Η μητέρα Ιωακείμ έκτελούσε καθήκοντα οικονόμου, γενικής έπιβουρητήρας των μαγειριών, και διευθυντήρας του άσφου των πολύ μικρών παιδιών. Παληά υπηρέτρια άγροικίας, διατηρούσε τη γλώσσα και τους τρόπους του πρώτου της επαγγέλματος. Κοντή, με χοντρή κοιλιά, με κακοφτιαγμένο κορμί, με χέρια άντρίκεια, επέβαλλε σ' όλο το ίδρυμα μια άυστηρή οικονομία. Άλλοιώς, θα έπρεπε να διώξουν τα μισά από τα παιδιά που έμεναν εκεί μέσα. Άντι του «καλώς ώρισες» είπε στη Σουζάννα, όταν της την παρέδωσαν:

— Έμπρός! Πολύ άργά σ' έφεραν να δουλέψης... Δεν φαντάζομαι να νομίξης πως έδω μέσα τρέφουμε δεσποινίδες... Δεν είναι φιλανθρωπικό ίδρυμα για τις μετανοούσες άμαρτωλές αυτό το σπίτι, ώραια μου.

Η Σουζάννα, με τον λαϊμό φουσκωμένο από λυγμούς, ακολουθήσε την μητέρα Ιωακείμ στις σάλες του νοσοκομείου. Έκει, ανάμεσα σ' αυτά τα όμοιομορφα κρεββατάκια, όπου κοιμόντουσαν οι μικροί άρρωστοι των είκοσι μηνών, ή μητέρα Ιωακείμ μεταμορφωνόταν. Όλόκληρο το πρόσωπό της γινόταν ένα χαμόγελο, και τα χοντρά δάχτυλα της παληάς υπηρέτριας ήσαν όλο γοητευτική λεπτότητα καθως τα περιποιόντουσαν. Γι' αυτά

μόνο, έβγαίνουν από το στόμα της τρυφερά λόγια. Τα έλεγε: «Μικρούλια μου άγαπημένα...» Και γι' αυτά, γι' αυτά μόνο δεν ήταν φιλάργυρη. Αυτά τα παιδάκια ήσαν το πάθος της και ή άγάπη της.

Το έπάγγελμα της νοσοκόμου δεν άρεσε και τόσο στη Σουζάννα. Μά ή μητέρα Ιωακείμ της ένέπνεε τόσο τρόμο, ώστε γρήγορα κατανίκησε την άποστροφή της. Έδειξε μάλιστα τόση προθυμία, ώστε άκουσε και μερικές έπιδοκιμασίες από την προϊσταμένη της, ή οποία, από την άλλη μέρα κιόλας, άρχισε να τη ρωτάη για το παρελθόν της. Και ή Σουζάννα, φλύαρη και άπλοϊκή καθως ήταν της διηγόταν λεπτομερως τη ζωή της. Της μιλούσε για τον «μικρό της Ζάκ» εύτυχημένη που μπορούσε να προφέρη αυτό το όνομα χωρίς ν' άμαρτάνη.

Η μητέρα Ιωακείμ την άκουγε μ' ένδιαφέρον. Και τη ρωτούσε:

— Ήταν πλούσιος ο Ζάκ σου;

— Ο πατέρας του άρκετά... Ο ίδιος όχι άκόμα... Μά ήταν πολύ εύγενικός μαζί μου...

Η μητέρα Ιωακείμ σκεφτόταν με τα χέρια της άπάνω στην κοιλιά της, διατάζοντας μεταξύ της έπιθυμίας της να κάνη μια έρώτησι και του φόβου της μήπως τρομάξη τη Σουζάννα.

Τέλος το έπαιρνε άπόφασι και ρωτούσε:

— Και τί σου έδινε τον μήνα;

— Διακόσια φράγκα...

— Και όταν... όταν έρχόταν κινένας άλλος να σε δη, τί σου έφηνε;

— Αναλόγως... Είκοσι, είκοσιπέντε φράγκα... Μερικοί μου έδιναν περισσότερα...

Η γρηά κουνούσε το κεφάλι της και καθως άλλαζε τις φρα

Της φόρεσαν ένα μαύρο φόρεμα κι' ένα σκουφάκι άσπρο

σκές τῶν μικρῶν τῆς ἀρρώστων, μουρμούριζε:

—Βρωμάνθρωποι... Δὲν δίνουνε μιὰ δεκάρα γιὰ τὰ μικρά μας καὶ πετᾶνε εἴκοσι κι' ἑκατὸ φράγκα γιὰ τὶς θρωμιές τους!...

* * *

Ἀπότομα, ἔπειτα ἀπὸ τὶς ἐξομολογήσεις αὐτὲς, ἡ μητέρα Ἰωακείμ ἔγινε σκληρὴ γιὰ τὴ Σουζάννα. Τὴν κατηγοροῦσε ὅτι ἔτρωγε ἀδίκῃ τὸ ψωμί τῆς χωρὶς νὰ τὸ κερδίζει... Ἡ μικρὴ ἔκλαιγε ἀπὸ μέσα τῆς γι' αὐτὸ μὰ δὲν ἔλεγε τίποτε σὲ κανένα... Ἡ ψυχὴ τῆς ποῦ εἶχε ἐκλεπτηνθῆ ἀσυναίσθητα, δοκίμαζε τὴν περηφάνεια τοῦ πόνου.

Στὸ τέλος, ἡ μητέρα Ἰωακείμ τῆς εἶπε:

—Ἄν εἶχες λίγη καρδιά, μικρὴ μου, θὰ προσπαθοῦσες νὰ φέρῃς κι' ἐσὺ κάτι στὸ σπίτι, αὐτὸ ποῦ μᾶς στοιχίζει τοῦλάχιστον.

Ἡ Σουζάννα τραύλισε μὲ τὰ μάτια τῆς φουσκωμένα ἀπὸ δάκρυα:

—Μὰ θὰ κάνω ὅ,τι θέλετε... Θέλετε νὰ βγῶ νὰ κάνω ἐράγους...

—Δὲν πρκεῖται γιὰ ἐράγους... δὲν ἔχεις κανένα ποῦ νὰ ἐνδιαφέρεται γιὰ σένα;

Δὲν εἶπε περισσοτέρα... Ἡ Σουζάννα τὴν εἶχε καταλάβει κιόλας. Τὴν ἐπομένῃ πῆγε καὶ βρῆκε τὴ μητέρα Ἰωακείμ καὶ, διστάζοντας σὲ κάθε τῆς λέξι τῆς εἶπε:

—Ἄν νομίζετε πὼς αὐτὸ θὰ πετύχη, θὰ γράψω στὸν κ. Ζάκ γιὰ... γιὰ νὰ τοῦ ζητήσω κάτι...

τὸ προσωπιό τῆς γρηᾶς φωτίστηκε:

—Ἄ! νὰ μιὰ λαμπρὴ ἰδέα! εἶπε. Πρώτης τάξεως ἰδέα! Γράψε ἀμέσως σ' αὐτὸν τὸν κύριο... Ζήτησέ του, ὄχι πολλὰ χρήματα στὴν ἀρχή... Πές του πὼς τὰ χρειάζεσαι γιὰ νὰ ντυθῆς...

Ἐπειτα ἀπὸ τρεῖς μέρες, ὁ Ζάκ ἀπάντησε. Ἡ μητέρα Ἰωακείμ ποῦ εἶχε φροντίσει νὰ ρίξη τὴν ἐπιστολὴ στὸ ταχυδρομεῖο, αὐτὴ πῆγε καὶ πῆρε τὴν ἀπάντησι. Ὁ Ζάκ ἔστειλε πενήντα φράγκα κι' ἔγραφε στὴ Σουζάννα μερικὰ τρυφερὰ λόγια, μεταξὺ τῶν ὁποίων τῆς ἐξέφραζε τὴν ἐπιθυμίαν νὰ τὴν ξαναἰδῆ.

Ἡ μητέρα Ἰωακείμ πῆρε τὰ χρήματα καὶ φίλησε τὴ Σουζάννα.

—Βλέπεις, τῆς εἶπε. Μ' αὐτὰ τὰ χρήματα μποροῦμε νὰ θρέψουμε ἕνα ἀπὸ τὰ μικρά μας ἕνα χρόνο.

Ἡ ἑβδομάδες ποῦ ἐπακολούθησαν, ὑπῆρξαν γλυκὲς γιὰ τὴ νεόφυτη. Τῆς ἐπέτρεπαν τώρα νὰ κἀνῆ τὸν περίπατό τῆς στὸ πάρκο μαζὺ μὲ τὶς νέες ἀπ' τὶς νοσοκόμες. Αὐτὸ τὸ πάρκο ἦταν μεγάλον, πολὺ περιποιημένο καὶ τὴν ἀνοίξι ἀνθίζαν ἐκεῖ ἕνα σωρὸ λουλούδια.

Ἐτσι, ὅσο περνοῦσε ὁ καιρὸς, ἡ Σουζάννα λησμονοῦσε. Ἡ περασμένη τῆς ζωὴ τῆς φαινόταν χαμένη μέσα σ' ἕνα πολὺ μακρυνὸ παρελθόν.

Ἐνα πρωί, ἡ μητέρα Ἰωακείμ τὴν ἐπῆρε ἰδιαίτερος καὶ τῆς εἶπε:

—Πάει τόσοσ καιρὸς ἀπὸ τότε ποῦ ἔγραψες στὸν κύριο Ζάκ, κόρη μου. Θάπρεπε νὰ τοῦ ξαναγράψῃς καὶ νὰ τοῦ ζητήσης πάλι ἐνίσχυσι.

Ἡ Σουζάννα τοῦ ἔγραψε, μὰ ἐνοιωθε τόση ντροπὴ ποῦ ζητιάνευε, ὥστε ἡ ἐπιστολὴ τῆς ἦταν πιὸ τρυφερὴ καὶ πιὸ ταπεινὴ ἀπὸ τὴν πρώτη. Ὁ Ζάκ τῆς ἔστειλε ἄλλα 50 φράγκα, μὰ συγχρόνως τῆς δῆλωνε πὼς ἦσαν τὰ τελευταῖα.

«Ἄν ἔχῃς ἀνάγκη χρημάτων — τῆς ἔγραφε — ἔλα νὰ μὲ δῆς στὸ διαμέρισμά μου τῆς Νέας Ὀδοῦ καὶ νὰ μοῦ τὰ ζητήσης μόνη σου. Δὲν θὰ ἀπαντήσω πειὰ τὶς ἐπιστολές σου, τὶς ὁποῖες σοῦ ἰταγορεῖοιν ἀνθρώποι ποῦ σὲ ἐκμεταλλεύονται».

Ἡ γρηᾶ Ἰωακείμ τσέπωσε τὰ χρήματα καὶ ἐπὶ ἕνα μῆνα περίπου, δὲν ἔγινε πειὰ λόγος γιὰ τὸν Ζάκ. Μὰ, μιὰ ἀπὸ τὶς πρώτες ἡμέρες τοῦ Ἰουνίου, ἡ γρηᾶ εἶπε στὴ Σουζάννα:

—Ἐλα μαζὺ μου σήμερα. Θὰ κάνουμε ἕνα περίπατο μ' αὐτὸν τὸν ὄρσιό καιρό... Θὰ πᾶμε στὸ Σαβινιὺ μ' ἀμάξι... Θέλω νὰ πάω στὴν τράπεζα νὰ ἐξαγορεύσω μερικὰ κουπόνια τοῦ ἰδρύματος.

Ὄταν βρέθηκε ἔξω ἡ Σου-

ζάννα κι' ἀνέπνευσε ἔπειτα ἀπὸ τόσον καιρὸ, παράξενες ἰδέες ἀρχισαν νὰ τῆς περνᾶνε ἀπὸ τὸ μυαλό... Ἐνοιωθε μιὰ ἐπιθυμία νὰ μὴ ξαναγυρίσῃ πειὰ στὸ ἄσυλο, ποῦ τῆς φαινόταν τώρα σὰν φυλακὴ.

Μόλις τὸ ἀμάξι μπῆκε στὸ Σαβινιὺ, ἡ μητέρα Ἰωακείμ ποῦ σὲ ὅλο τὸν δρόμο δὲν τῆς μιλοῦσε, γύρισε ἔξαφνα καὶ τῆς εἶπε:

—Τί θὰ κάνῃς, ἐσὺ, κόρη μου, ἐνῶ ἐγὼ θὰ πάω στὴν Τράπεζα; Θὰ στενοχωρηθῆς μόνη σου στὸ ἀμάξι... Ἄκου τί σκέφθηκα... Θὰ διασκεδάζεις πολὺ ἂν πῆγαινες νὰ δῆς αὐτὸν τὸν κύριο Ζάκ... Ἐτσι δὲν εἶνε; Θὰ πᾶς νὰ τοῦ πῆς μιὰ καλημέρα, ὅσο νὰ κανονίσω κι' ἐγὼ τὶς δουλειές μου...

Μόλις ἄκουσε αὐτὰ τὰ λόγια, ἡ Σουζάννα, ἐνοιωσε τὴν καρδιά τῆς νὰ πετιέται ἔξω, ἀπὸ τὸ στήθος τῆς. Ἐνα σωρὸ σκέψεις στριφογύρισαν γιὰ μιὰ στιγμή στὸ κεφάλι τῆς καὶ ψιθύρισε:

—Ὦ! ὄχι, κυρία!... Ὅχι!... Θάρθῶ μαζὺ σας στὴν Τράπεζα...

—Ἄκουσε τί σοῦ λέω ἐπέμεινε ἡ μητέρα Ἰωακείμ. Πῆγαινε! Πῆγαινε!

Καὶ διέταξε τὸν ἀμαξῶ νὰ τραθήξῃ γιὰ τὴ Νέα Ὀδὸ. Σὲ λίγο τὸ ἀμάξι στάθηκε μπρὸς στὴν πόρτα τοῦ Ζάκ...

* * *

Μόλις ἡ Σουζάννα μπῆκε στὴν κάμαρη τοῦ Ζάκ τὸν βρῆκε ξυπλωμένο σ' ἕνα καναπέ νὰ διαβάξῃ ἕνα μυθιστόρημα. Ἐκεῖνος ἀναπήδησε, βλέποντάς τὴν.

—Πῶς! Ἐσὺ εἶσαι, Σουζάννα; ἔκανε ξαφνιασμένος.

Τὴν τράθηξε κοντὰ του κι' ἔπειτα ἀρχισε νὰ τὴν κυτᾶξῃ, γιὰ τὴν ἔβλεπε τόσο ἀλλαγμένη, μέσα σὰ φτωχικὰ ρούχα τῆς. Καὶ ξανάλεγε κάθε τόσο: «Ἐσὺ, Σουζάννα μου; Ἀπὸ ποῦ ἔρχεσαι λοιπόν;»

Ἐκεῖνη τοῦ ἀπαντοῦσε μὲ φράσεις σύντομες... Κι' ἔπειτα ὥπασε ἐντελῶς. Ἐνοιωθε τὸν ἑαυτὸ τῆς νὰ ταπεινώνεται καὶ νὰ ἐξευτελιζέται ἀκόμα περισσότερο μέσα σ' αὐτὴν τὴν κάμαρη, ὅπου τραγουδοῦσε καὶ πηδοῦσε, ἄλλοτε σὰν στρουθί. Σὲ μιὰ στιγμή βλέποντας τὸν ἑαυτὸ τῆς στὸν καθρέφτη, τὸν βρῆκε τόσο ἀσχημο ὥστε ἀρχισε νὰ κλαίῃ...

Τότε ὁ Ζάκ, ἔβαλε τὴν παληὰ του ἐρωμένη νὰ καθῆσθαι στὸν καναπέ κι' ἀρχισε νὰ τὴν χαιδεύῃ, νὰ τὴν ἀγκαλιάξῃ καὶ νὰ τὴν φιλήῃ. Ἡ Σουζάννα τὸν ἀφῆνε νὰ κἀνῃ ὅ,τι ἤθελε καὶ συγχρόνως ἔκλαιγε μὲ λυγμούς. Κι' ὅταν ὁ Ζάκ τὴ χάρηκε, δὲν ἔπαψε νὰ κλαίῃ...

Κατόπιν ὁ φίλος τῆς τὴν κύταξε μὲ μάτια ποῦ δὲν τὴν ἔβλεπαν πειὰ μέσα ἀπὸ τοὺς κἀπνοὺς τῆς ἐπιθυμίας του, μὰ ἔτσι ὅπως ἦταν. Ναι, ναι, δὲν ἦσαν πειὰ ἡ μικρούλα Σουζάννα τοῦ παρελθόντος. Τίποτε δὲν ἀπόμεινε ἀπὸ τὴν μικρούλα κοπέλλα τοῦ ἔρωτος. Κι' ἕνας βαθὺς οἰκτος τὸν κυριέυσε.

Ἐκεῖνη τὴ στιγμή ἕνα ἀμάξι σταμάτησε στὸν δρόμο. Ἡ Σουζάννα ταχτοποίησε τὰ ρούχα τῆς καὶ εἶπε:

—Ἐρχονται νὰ μὲ πάρουν.

Ὁ Ζάκ τῆς ἔβαλε τότε ἕνα χαρτονόμισμα διπλωμένο στὸ χέρι καὶ τῆς εἶπε:

—Χαῖρε!...

* * *

Μόλις ἀνέθηκε στὸ ἀμάξι ἡ Σουζάννα ἔδωσε στὴ μητέρα Ἰωακείμ τὸ χαρτονόμισμα ποῦ τῆς ἔκαιγε τὰ δάχτυλα, κλαίγοντας συγχρόνως σιωπηλά.

Σ' ὅλο τὸ δρόμο ἡ δυὸ γυναῖκες δὲν εἶπαν τίποτε. Μὰ μόλις ἔφτασαν στὸ ἄσυλο, ἡ Σουζάννα πλησίασε κλαίγοντας τὴ γρηᾶ καὶ τῆς εἶπε:

—Πρέπει τώρα νὰ πάω νὰ ἐξομολογηθῶ.

Ἡ μητέρα Ἰωακείμ τῆς χάιδεψε τὰ μαλλιά καὶ τῆς ἀπάντησε:

—Μην κλαῖς, μικρούλα μου... Ἄν κάθε φορὰ ποῦ κἀνῃς αὐτὴ τὴν ἀμαρτία κερδίζῃς χρήματα γιὰ τὰ φτωχὰ μικρά μας, σέγουρα δὲν ἔχεις ἀνάγκη νὰ ἐξομολογηθῆς γιὰ νὰ πᾶς στὸν παράδεισο...

—Ἦταν πλούσιος ὁ Ζάκ σου; ρώτησε ἡ μητέρα Ἰωακείμ.